پارسیان دژ
تاریخ، فرهنگ و میراث ایران

مجموعهٔ مقاله‌ها
نسخهٔ ماندگار

آثار باستانی و ارزش های تاریخی

نشانه شناسی اساطیری نقوش قالی ایرانی

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی
انتشار: ۵ فروردین ۱۳۹۵ · ۲ دقیقه مطالعه

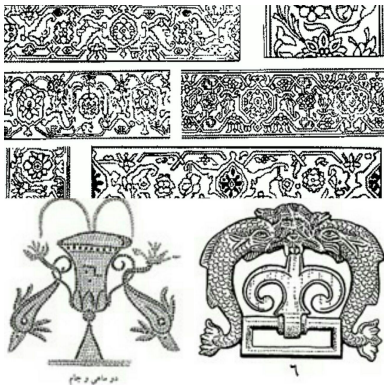

چکیدهٔ مقاله

طرح ماهی درهم (هراتی) بنیاد طرح هراتی را در آیین مهر (میترائیسم) یافته اند. درآیین مهر، میتره / میترا درون آب متولد شده است، به همین دلیل در آثار این آیین، مهر را به صورت کودکی بر روی نیلوفر آبی تصویر می کنند و دو ماهی یا دو دلفین مهر را از آب بیرون می آورند!!! اساس طرح هراتی و گونه ای از ماهی در هم عبارت از دو ماهی و گل گردی (معمولآ هشت پر) در میان آن می باشد . بدیهی است در دوره اسلامی ماهی ها به برگ شباهت یافته اند چرا که در دوره اسلامی بر روی فرش و امثال آن نقش واقعی از بین برده اند. تحول نقش

پارسیان دژ / آثار باستانی و ارزش های تاریخی

طرح ماهی درهم (هراتی)

بنیاد طرح هراتی را در آیین مهر (میترائیسم) یافته اند.

درآیین مهر، میتره / میترا درون آب متولد شده است، به همین دلیل در آثار این آیین، مهر را به صورت کودکی بر روی نیلوفر آبی تصویر می کنند و دو ماهی یا دو دلفین مهر را از آب بیرون می آورند!!!
اساس طرح هراتی و گونه ای از ماهی در هم عبارت از دو ماهی و گل گردی (معمولآ هشت پر) در میان آن می باشد . بدیهی است در دوره اسلامی ماهی ها به برگ شباهت یافته اند چرا که در دوره اسلامی بر روی فرش و امثال آن نقش واقعی از بین برده اند.

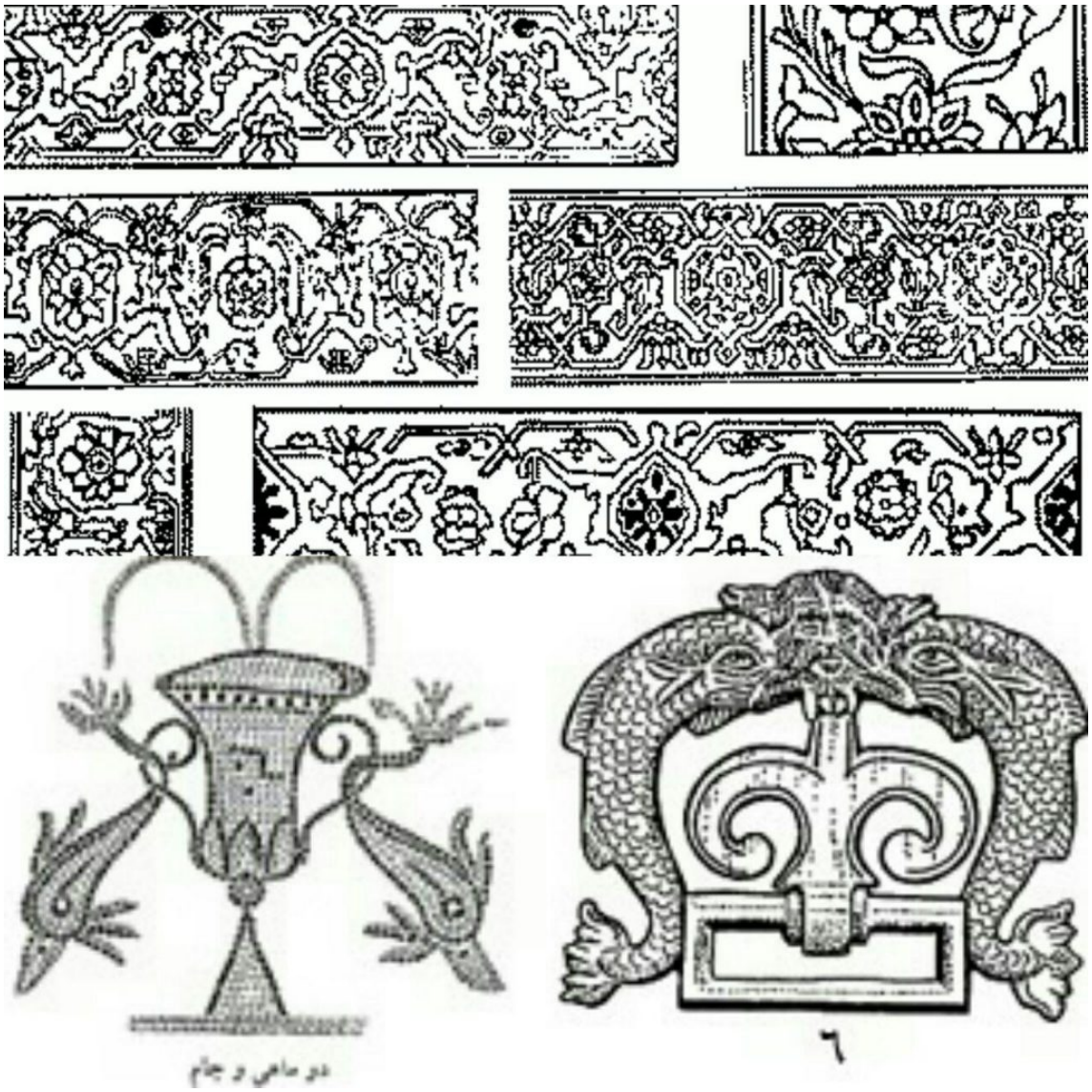

تحول نقش ماهی در هم

نقش گل شاه عباسی (ختایی)

منزه بودن گل نیلوفر، سر بر آوردن از آب و باز شدن گل به هنگام طلوع خورشید از ویژگی هاییست که این گل را در اساطیر ایران و هند برجسته کرده .

که در نقش لوتوس نیز دیده می شود.

نماد خورشید (گرد بودن و ۸ پر بودن)

نماد آناهیتا

جایگاه بودا

...

نقش گل شاه عباسی برگرفته از این گل است.

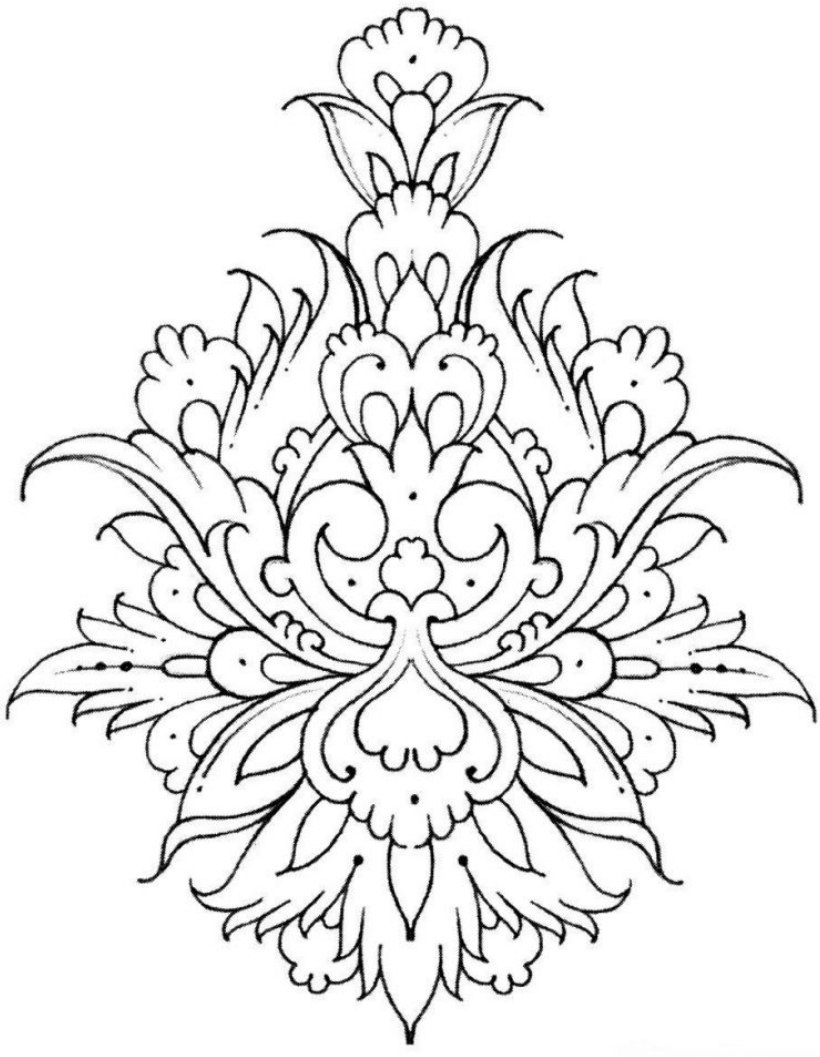

نقش بته جقه

نقش بته ریشه در نقش شعله ی آتش، سرو، میوه ی ترنج و ... دارد. که همگی به اساطیر ایران و هند اشاره دارند.

انواع طرح های جنگلی و شکاری و باغی در قالی ها اشاره به باغ عدن و جهانبینی و نگرش شرقی باستانی، که دیدگاهی آن جهانی و مثالی داشته اند، دارد!!!

منبع مبحث اسطوره در نقوش فرش

مجموعه مطالعات اسطوره شناسی بهاره کریمی

کتاب: نماد و نشانه شناسی در فرش ایران

نویسنده: محمد افروغ

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «نشانه شناسی اساطیری نقوش قالی ایرانی»، پارسیان دژ، ۱۳۹۵.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وب‌سایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

https://parsiandej.ir/articles/1815/pdf/نشانه-شناسی-اساطیری-نقوش-قالی-ایرانی.pdf

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵